

INDKALDELSE TIL MEDLEMSMØDE

Der afholdes medlemsmøde den 3. april kl. 19.30 på Lindeværftet.

Som sædvanlig rapporterer de forskellige arbejdsgrupper og udvalg om status og planer.

Følgende emner vil i hvert fald blive taget op:

- Økonomi
- Bygningen
- Indretning af foredragssal
- Sejladsen på Gudenåen
- Vagtplan for sommeren
- Fotoarkivet
- Ombygning af vognen
- Testsejladser
- Sommerens sejladser.
- Artikler, foredrag

TOLLUNDMANDENS FØDSELSDAG

ELLER

TILIA ALSIE PÅ GUDENÅEN.

I anledningen af, at det den 6. maj er 50 år siden at Tollundmanden, et af de mest kendte moselig, blev udgravet, har Silkeborg Museum planlagt en festlighed lørdag den 6. og søndag den 7. maj.

Vi og vores båd er, sammen med mange andre, inviteret til dette arrangement - se nærmere på side 2.

SKOVENS DAG

ET ALTERNATIV TIL ARRANGEMENTET I SILKEBORG:

Søndag d. 7. maj fra kl. 10.00 til 16.00 afholdes Skovens Dag landet over med talrige arrangementer. Statsskovene i Sønderjylland har valgt at holde det største arrangement i Sønderkoven ved Sønderborg. Hovedtemaerne bliver skovdrift i nutiden herunder stormfald og skovrejsning samt træets brug i jernalderen - træet binder de to temaer sammen.

Vi er blevet inviteret til at deltage i dette arrangement – se nærmere på side 4.

TOLLUNDMANDENS FØDSELSDAG

I anledningen af, at det den 6. maj er 50 år siden at Tollundmanden, et af de mest kendte moselig, blev udgravet, har Silkeborg Museum planlagt en festlighed lørdag den 6. og søndag den 7. maj.

Festlighederne vil forme sig som et par jernalderdage, hvor blandt andet folk fra Lejres jernalderlandsby vil deltage.

Museet har foreslået, at vi skulle komme til Silkeborg i denne weekend med vores båd. Vi skulle vise båden frem, sætte den i vandet på Gudenåen, sejle lidt rundt og i øvrigt deltage for eksempel med bastsnorfremstilling o.l. i videst muligt omfang iført vores jernaldertøj.

En arbejdsgruppe har besøgt museet i Silkeborg og fundet forholdene udmærkede for såvel opbevaring, søsætning som sejlads af Tilia.

Vi er blevet enige med museet om økonomien. Alle udgifter såsom transport af båden, forsikring, kørsel til Silkeborg for medlemmerne samt forplejning dækkes. Folk kan overnatte på museet eller i medbragte telte på dets græsplæne, hvis man ønsker at deltage i begge dages festival.

Derudover får båden sit almindelige honorar.

Organisator for transporten af båden er Chr. B. Hansen.

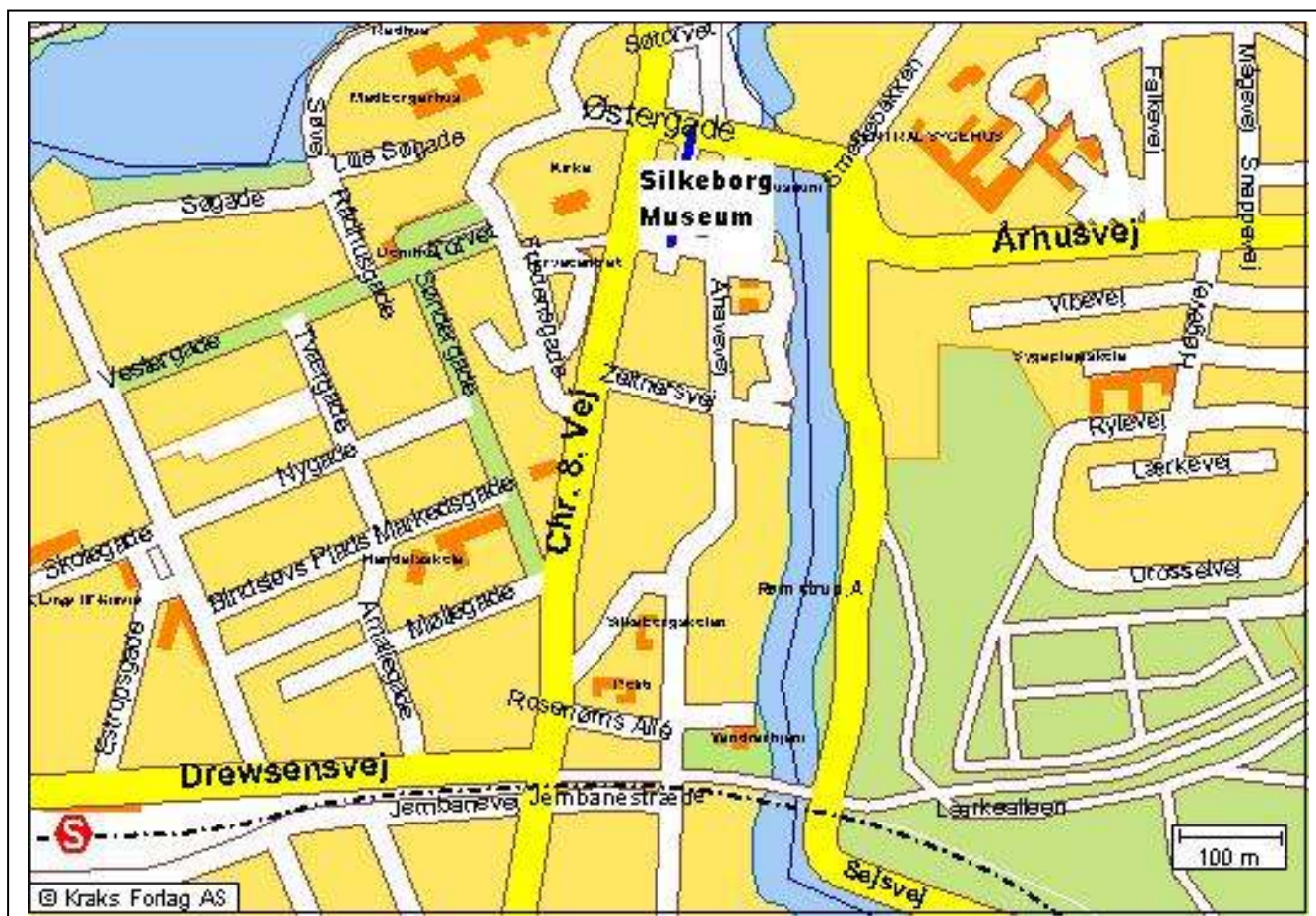
Organisator for medlemsdeltagelsen og aktiviteterne er J.J. Kjær Rasmussen.

Reservér allerede nu weekenden. Henvend jer til JJKR for at blive tilmeldt.

På medlemsmødet 3. april vil vi diskutere udflugten i detaljer.

Med venlig hilsen

Knud V. Valbjørn

TOLLUNDMANDEN

Fra Silkeborg Turistbureau's hjemmeside

Den 6. maj 1950 skar brødrene Emil og Viggo Højgaard tørv i Tollund mose, som ligger i Bjældskovdal omtrent 10 km vest for Silkeborg. Da de var nået ned i 2,5 meters dybde under tørvens overflade, ramte spaden det moselig, der nu er kendt som Tollundmanden - verdens bedst bevarede menneske fra oldtiden.

Tollund mose er en såkaldt højmoser; en mosetype, som er konstant våd hele året rundt. Netop det, at den er våd, er årsagen til, at lig har kunnet bevares i den. Moseplanten spagnum som dominerer mosen, afgiver en lille smule syre, der blander sig med vandet, og sammen med syre, der stammer fra nedbrydning af planterester, dannes spagnum og humussyre. Denne syre gør, at bakterier ikke kan trives og derfor ikke virke nedbrydende på organisk materiale.

Stadig liggende i den tørv, hvori Tollundmanden var fundet, blev han sendt til nærmere undersøgelse på Nationalmuseet i København. Her viste det sig at være liget af en mand på ca. 40 år. Han var anbragt på højre side og så ud, som om han sov - det på trods af, at han var blevet hængt. Netop det at man har anbragt ham med omhu og lukket hans øjne, tyder på at han nok må betragtes som en ofring til guderne.

Kroppen var velbevaret, fødderne og især hovedet havde fuldstændig bevaret det oprindelige udseende. Hans hår var kortklippet til en længde af 2-3 cm - når hårets farve i dag er rødt, skyldes det påvirkning fra mosevandet. Den oprindelige hårfarve kan ikke afgøres. I udstillingen ligger han med højre side opad, da den er bedst bevaret.

Ved laboratorieundersøgelse på Nationalmuseet viste det sig, at også indre organer som mavesæk og tarme var intakte. Mave/tarmindholdet blev undersøgt og viste sig at bestå af korn og frø, hvorimod der ikke var spor af kød. Tollundmandens sidste måltid var indtaget 12-24 timer, før han døde, og var sammensat af 30 forskellige plantearter, hovedsageligt frøene af byg, pileurt og hør, sikkert kogt sammen til en grød eller vælling.

På hovedet havde Tollundmanden en skindhue syet af otte stykker fåreskind. Om halsen havde han en flettet lædersnor, hvormed han var blevet hængt, og om livet sad et simpelt læderbælte - derudover var han nøgen.

Hovedet blev konserveret umiddelbart efter undersøgelsen, mens kroppen tørrede ind. I 1987 blev kroppen rekonstrueret og føjet til hovedet, således at Tollundmanden nu ser ud som den dag, han blev fundet.

Tollundmanden er kulstof-14 dateret til at have levet omkring 405-385 +/- 40 år før Kristi fødsel - det vil sige i den ældre jernalder, hvilket er nogenlunde samtidig med Ellingpigen, der blev fundet allerede i 1938 i den samme mose, og som også kan ses på Silkeborg Museum.

SKOVENS DAG

Søndag d. 7. maj fra kl. 10.00 til 16.00 afholdes Skovens Dag landet over med talrige arrangementer. Statsskovene i Sønderjylland har valgt at holde det største arrangement i Sønderskoven ved Sønderborg, dels i selve skoven og dels omkring Naturskolen Egetofte, som er indrettet i den gamle skovridergård på Egetoftevej midt inde i skoven.

Hovedtemaerne bliver skovdrift i nutiden herunder stormfald og skovrejsning samt træets brug i jernalderen - træet binder de to temaer sammen.

For at komme dertil, kører man ad Borgmester Andersens Vej, krydser Sdr. Landevej og kører ind ad 2. vej på venstre side (Skovvej) til P-pladsen. Hele arrangementet er gratis, og der mange aktiviteter for børnene.

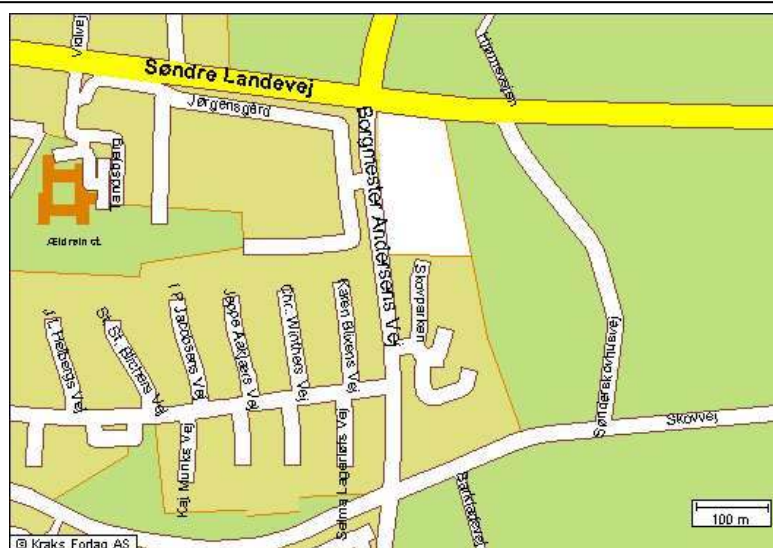
- Her er der velkomst og information kl. 10.00 samt udstilling.
- Rydning af stormfaldsareal
- Tilplantning
- Sprængning af stød
- Topkapning fra lift
- Plankeskæring
- Skulptursavning med motorsav
- Med gratis hestevogn ad Egeskovvej til Naturskolen, eller naturvejledertur til fods, eller naturvejledertur på cykel til Naturskolen.

På Naturskolen kan man følge en afmærket rute til flg. aktiviteter, som alle er velkomne til at prøve:

- Åbent hus i Jernaldergården
- Lindebastaktiviteter og udstilling af Hjortspringlaugets prøvestykker mm.
- Smedning på jernaldervis
- Pilefletning
- Trædrejning / træarbejder
- Træskæring
- Nutidsmad fra pølsevogn
- Skovmad. Smagsprøver af råvildt
- Snobrødsbagning.

Med venlig hilsen

Knud Skov Rasmussen

GENERALFORSAMLING

Generalforsamlingen for 2000 blev afholdt d. 7/2 på Alsingergården i Svenstrup. Der var mødt ca. 30 medlemmer frem. H.P. Rasmussen blev valgt som dirigent.

Formandens beretning blev fremlagt og godkendt (se efterfølgende).

Regnskabet blev fremlagt og godkendt.

Knud V. Valbjørn, J.J. Kjær Rasmussen, Niels Peter Fenger og Erik Longfors blev genvalgt til bestyrelsen. Reinhold Joppich blev valgt som suppleant i stedet for Poul Erik Nørgaard. Ejvind Bojsen blev genvalgt som revisor.

Budgettet blev vedtaget og kontingentet for 2000 blev uændret 100 kr.

Konstituering

På bestyrelsesmødet d. 21/2 har bestyrelsen konstitueret sig uændret med K.V. Valbjørn som formand, J.J. Kjær Rasmussen som næstformand, Erik Longfors som sekretær og Leif Stig Andersen som kasserer.

Formandens beretning for året 1998.

Medlemspleje.

1999 var laugets ottende år og det sjette år, hvor vi byggede (og færdiggjorte) båden. Vi er ved udgangen af året 135 medlemmer, en fremgang der overstiger vort mål, der var 25 %. Det er meget tilfredsstillende. Vi fik udsendt 4 kvalificerede nyhedsbreve.

Bådbygningen.

Båden blev bygget færdig i god tid inden første søsætning, der var planlagt og fandt sted 29. maj.

Bundbrædderne blev midlertidigt monterede, idet kun et ringdæk af de smalle brædder blev anbragt oven på dæksbjælkerne uden for søjlerne. Afprøvningen skulle afgøre hvordan den endelige placering skulle være.

Der blev logget 950 timer på færdiggørelsen af båden. I alt har der været logget 10.100 timer på fremstilling af båden over de fem et halvt år bygningen har taget..

Vognen blev færdig i god tid og den fungerede stort set fint. Nogle få ændringer blev foretaget.

Søsætningen.

Den 29. maj mødte godt 25 medlemmer op for at søsætte båden for første gang. Det blev en stor dag, da 20 mand løftede båden fri af vognen og bar den ud i vandet. Mange havde tårer i øjnene, da båden flød.

Den blev ført hen til roklubbens bro og fortøjet. Tæt var den ikke. Vandet strømmede ind af talrige syhuller og gennem en revne i bagbords sideplanke agten. Ved hjælp af medbragt oksetælle blev utæthederne stort set fjernede og båden blev øset læns. Kopien af øsekarret fungerede fint. Mandskabet gik om bord spant for spant og efter at have stødt fra startede padlingen.

Båden syntes at springe frem og vi sejlede en række gange langs bugtens øststrand. Undervejs måtte mandskabet ved spant fem øse.

Styringen ved hjælp af styreåren, der var surret til spant ét's hasselkæp, hvor denne stak op over rælingen, var vanskelig.

Turene frem og tilbage afslørede, at såvel skipper som mandskab var amatører på feltet. Ingen af os havde nogensinde padlet før.

En stor dag var det.

Indvielsen.

Et udvalg havde sammen med Hjortspringskolen, spejderne, Hjemmeværnet, sangkoret og andre planlagt og forberedt indvielsen, der skulle finde sted 5. juni.

Da indvielsen er beskrevet i detaljer fra mange sider i vore nyhedsbreve, vil jeg ikke behandle den her.

Jeg vil blot takke de mange organisationer og foreninger, der bidrog til at dagen blev så vellykket.

Ligeledes vil jeg takke de mange gratulanter for de gode ord og gaver.

Afprøvningen.

Som omtalt tidligere har vi truffet aftale med Nationalmuseets marinarkæologiske afdelinger om et samarbejde vedrørende afprøvningen af båden.

En første del var en opmåling af båden. I tiden fra 26.-28. maj havde vi besøg af fem personer fra Nat.mus. Marinarkæologiske Forskningscenter under ledelse af Fred Hocker. Her blev båden opmålt ved hjælp af en totalstation.

I tidsrummet fra den 9.-11. september havde vi besøg af 13 personer fra Vikingskibshallen med Max Winner som leder for at foretage en række sejlforsøg sammen med en del laugsmedlemmer. Vejret var meget smukt og der blev gennemført mange forskellige forsøg, der imidlertid havde et foreløbigt præg. Man skulle først lære båden at kende. Resultatet af forsøgene er rapporterede i et nyhedsbrev.

Som et morsomt islæt om torsdagen kom Museumsinspektør Fl. Kaul og Prof. K. Randsborg. De blev sejlet ud til tangen ved Stegs Gaf, hvor vi havde trukket Tilia op for at spise frokost, og de to herrer deltog så i de fortsatte sejlads den dag.

Sejlforsøgene vil fortsætte i år 2000, formodentlig sidst i maj.

Lindeværftet.

Året 1999 har været meget aktivt hvad angår renoveringen af Lindeværftet.

Vejen fra Dyvigvej ind til huset er blevet færdiggjort, ydermurene mod nord, øst og syd er blevet berappet og hvidtede, maleriet på østvæggen blev fremstillet, indgangspartiet med brolægning blev lavet, nye vinduer i foredragsafsnittet blev isat og muren mellem

foredragssalen og bådrummet blev opmuret. Gulvet i salen blev ophugget og isolation og første støbning blev foretaget. Vand, kloak og el blev indlagt. Loftet i foredragssalen blev isoleret. Flagstang og postkasse opsat. Et stort arbejde er blevet foretaget.

Dokumentation.

Der er udsendt 23 sider dokumentation vedrørende afprøvningen.

Jernalderbogen.

Jernalderbogen blev færdig til indvielsen 5. juni, hvor salget startede. Salget har været absolut tilfredsstillende, idet der i løbet af året er solgt ca. 350 bøger. Første oplag er på godt 500.

Udstillingsaktiviteter.

Udstillingsperioden startede som sædvanligt 1. april med åbning om lørdagen. I påsken deltog vi i Nordborgs udstillingsaktivitet. Ser vi bort fra indvielsen, hvor op mod 4000 mennesker så båden er der registreret 1400 besøgende på værftet, en nedgang på 15 % i forhold til året før. Imidlertid er entréindtægterne steget 21%. Det kan skyldes manglende registrering af de besøgende.

Af særlige aktiviteter deltog vi i Nordborg 2000 festlighederne ved en sejlads på Nordborg sø. Ved denne aktivitet blev vi hædret med en initiativpris.

Vi deltog ligeledes i Nordborg Håndværkerforenings Jubilæumsoptog.

Aktiviteterne har været absolut tilfredsstillende.

PR.

PR-indsatsen og resultaterne har været præget af søsætningen og indvielsen, og nåede et hidtil ukendt niveau hvad angår omfang og kvalitet..

Artiklerne i lokale og landsdækkende aviser og tidskrifter var utallige, vi var i Radio Syd, i TV Syd samt i DR-TV.

Der har været skrevet et par artikler i magasiner og holdt et par foredrag.

Hvad angår vor hjemmeside har interessen været stærkt stigende. I alt 3700 har logget ind på vor hjemmeside i året, en stigning i forhold til sidste år på 65%.

Kvaliteten er blevet rost.

Ny båd.

I to medlemsmøder i efteråret har vi diskuteret betimeligheden af og interessen for et nyt bådprojekt. Grundtanken bag et sådant er at undgå, at vi bliver en støvet organisation uden spåner på gulvet i værftet. Det er vigtigt at udnytte den ekspertise vi har opbygget, og en ny båd kunne formodentlig tiltrække nye (og yngre) aktive bådebyggere.

Der var interesse for at bygge en ny båd under forudsætning af, at den var fra oldtiden og at den var fundet her i Sønderjylland.

I den forbindelse har bestyrelsen haft et møde med folk fra Nydamselskabets bestyrelse med det formål at afdække muligheden for, at vi sammen under en eller anden form kunne bygge en Nydambåd. Samtalerne fortsætter og mulighederne ser gode ud.

Bestyrelsen

Bestyrelsen har afholdt 7 møder i løbet af året. I flere af disse har byggeformanden og PR-manden deltaget. Talrige af laugets medlemmer har bidraget væsentligt i udvalgt til løsning af specifikke problemer.

Kritiske punkter for 1999.

Søsætning 29. maj

Vogn klar

Fem nye, aktive medlemmer

Tyve nye medlemmer

Tilgang af fondsmidler

Arkivsystem for Fotos

Projekt med Roskilde

Smedje installeret

Renovering af Bygning

Indvielse af båd

Jernalderbog udgives

Udvikling i egenindtægter

I vil kunne se, at opfyldelsesgraden er fremragende.

Væsentlige aktiviteter i 2000.

Færdigrenovering af Lindeværftet udvendig.

Indretning af foredragssal.

Oprydning i værftsrum.

Opbygning af smedje.

Smedegruppen fortsætter arbejdet.

25 nye medlemmer.

5 nye aktive medlemmer.

Fortsat tilgang af fondsmidler.

Salg af 150 jernalderbøger

CD arkivering af fotos.

Nyt bådprojekt startes.

Ny video

Fortsat udvikling af egenindtægter.

Artikler skal skrives.

Foredrag ved København- og Venedigkongres.

Ombygge bådvognen.

Bådudstilling i Silkeborg.

----- Brest.

----- Esbjerg

Afprøvning af båd sammen med Roskilde.

K.V. Valbjørn

SIDEN SIDST

År 2000 i Nordborg

Den 16. januar afholdtes foredrag med Dr. Marie Louise Stig Sørensen fra Cambridge Universitet. Der var mødt omkring 100 deltagere, som fik et interessant foredrag om indsamlingen af flintværktøjer og potteskår på Nordals og om udviklingen af oldtidsbebyggelsen. Foredraget var arrangeret af Hjortspringbådens Laug og Folkeuniversitet i fællesskab og vores del af overskuddet blev 1.500 kr.

Den 23. og 30. januar holdt Knud V. Valbjørn foredrag om Hjortspringbåden, før, nu og i fremtiden. Foredragene blev holdt i vores delvis færdige foredrags-sal i Lindeværftet. Efter foredraget blev der vist en video optaget af Karl-Heinz Gloy om vores prøve-sejladser, hvorefter der var lejlighed til at se båden. Der kom 15 betalende gæster plus en del medlemmer, så indtægterne blev 300 kr.

Mødelokale

Indretningen af mødelokalet skrider stadig fremad. Loftet er blevet færdigt og de første lysarmaturer er sat op. Gulvet er blevet isoleret og der er støbt et klaplag. Der mangler at blive støbt et pudslag på gulvet. Afhængig af økonomien må vi vente til senere med at lægge klinker på gulvet. Væggene i toiletet er blevet muret op, der er støbt gulv og lagt fliser, så der er klar til at få opsat toilet og håndvask.

Den gamle port i mødelokalet er blevet muret til.

Arbejde med at isolere og beklæde de tre ydermure i mødelokalet med træ er lige blevet påbegyndt.

Vi skulle gerne være færdige med mødelokalet omkring 1. maj.

DEN KOMMENDE TID

Lørdagsåbent

Fra og med 1. april starter vi igen med at have åbent i Lindeværftet hver lørdag fra 14-17. Vagtplaner er ved at blive udarbejdet, og bliver snart udsendt.

Påskeudstilling

Vi deltager også i år i Nordborgs Påskeudstilling og har åbent de 5 påskedage 20.-24. april fra 13-17.

Hvis I er interesseret i at tage en vagt i påsken så kontakt J.J. Kjær Rasmussen.

NAVNE OG ADRESSER

Formand: Knud V. Valbjørn, Oldenorvej 1, Dyvig, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 15 83

Næstformand: J. J. Kjær Rasmussen, Kirsebærhaven 39, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 06 27

Kasserer: Leif Stig Andersen, Fæbrovej 7, Himmak, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 64 49

Sekretær: Erik Longfors, Runevænget 2, Guderup, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 88 11

Øvrige bestyrelse: Jørn A. Jørgensen, Stolbrogade 45, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 85 03

N. P. Fenger, Søbakken 14, 6430 Nordborg

tlf. 74 45 04 30

Jørgen Jessen, Ugebjergvej 25, Svenstrup, 6430 Nordborg

tlf. 74 45 63 74

PR: Knud Skov Rasmussen, Ulbjerggade 32, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 10 75

Lindeværftet: Dyvigvej 11, Holm, 6430 Nordborg

Internet: <http://home6.inet.tele.dk/hjortspr>

NÆSTE NYHEDSBREV

Det næste nyhedsbrev udsendes i juni og eventuelle indlæg skal være indsendt ultimo maj. Indlæg sendes til Leif Stig Andersen (LSAndersen@mail.tele.dk)

HJORTSPRINGBÅDEN PÅ INTERNETTET

Bortset fra de første 2 uger af året har der gennemsnitlig været 100 gæster på vores hjemmeside pr. uge.

